

Volimo premišljeno!

Kot poročamo na drugem me-
stu, bodo v nedeljo, 20. junija,
ožje volitve za predsednika trža-
ške in goriške pokrajine. Na vo-
litvah 6. junija ni namreč noben
kandidat za predsednika prejel
absolutne večine glasov, tako da
bosta prihodnjo nedeljo nastopa-
la kandidata, ki sta zadnjič dobi-
la največ glasov, volivci pa bodo
med njima izbirali.

Predvsem je treba poudariti,
da se bo na teh volitvah volilo za
kandidata in da bo treba prekri-
žati le njegovo ime, ne pa tudi
volilnega znaka ali znakov, ker
bi bila v tem primeru glasovnica
neveljavna.

Za slovenske volivke in volil-
ce predstavljajo tudi te volitve
hudo preizkušnjo. Spet namreč
grozi resna nevarnost, da ne bo-
mo zastopani v novih pokrajins-
kih svetih. Glasovati moramo
zato silno premišljeno, če hoče-
mo preprečiti najhujše.

V tržaški pokrajini je izbira
preprosta: podpreti je treba kan-
didaturo ravnatelja Codege, biv-
šega predsednika Združenja ka-
toliških delavcev ACLI in kandi-
data Zavezništva za Trst ter De-
mokratske stranke levice. Nje-
gov protikandidat je odraz Liste
in ga bodo na volitvah gotovo
podprli tudi misovci, nacionalis-
tični del KD in PSI ter italijan-
ski nacionalisti na splošno.

V goriški pokrajini je položaj,
kar zadeva predstavništvo slo-
venske manjšine v novem pokra-
jinskem svetu, prav tako silno
preprost. Glede na dejstvo, da je
kandidatinja Severne lige odklo-
nila povezavo z vsemi strankami
na ožjih volitvah, se je Ssk odlo-
čila za njenega tekmeca Bergami-
na, pristaša KD, ki je zavezni-
štvo tudi sprejel. Ta kandidat
mora torej dobiti več glasov kot
njegov tekmec, če hočemo, da
bo v novem pokrajinskem svetu
vsaj en slovenski svetovalec.

V nedeljo, 20. junija, moramo
torej prav vsi na volišča in voliti
tako, kot zahtevajo naše splošne
koristi. Tako bomo na Tržaškem
omogočili izoblikovanje odprte
pokrajinske uprave, ki bo imela
posluš tudi za naše specifične
probleme, se bo zavzemala za

DRAGO LEGIŠA

IIIIII 2

Evropa in svet dejansko molčita

Bosanska tragedija skoraj ne vzbuja več pozornosti

Bosanski lonec, ki vre že do-
brih 14 mesecev, v zadnjem ča-
su, kljub diplomatskim pobudam,
prekipeva. Z nedavno musliman-
sko ofenzivo proti hrvaškim po-
stojankam v osrednji Bosni, ki je
prej sad obupa kot pa vojne stra-
tegije, je svetovna javnost dobila
alibi, diplomacija pa opravičilo za
svojo neodgovorno počasnost in
prikrito dajanje potuhe napadal-
cu: češ vsi so krivi, vsi enako
soodgovorni za pokole, prelivanje
krvi, trpinčenja.

Dokler se na Balkanu ne bo
umirilo sedanje nihanje, to se pra-
vi, dokler Srbi ne bodo osvoji-
li, kar nameravajo, Hrvati kar mo-
rejo, muslimani pa kar bo ostalo,
ni druge rešitve, kot čakati, je
najnovejša domislica italijanskega
vojaškega vrha. Bivši poveljnik
rhovnega stana, general Santini,
je s temi besedami zavrnil zami-
sel o vojaški intervenciji v Bosni.
Cinični nasvet ni daleč od že toli-
kokrat ponovljenih stališč: poča-
kajmo, da se med seboj pokolje-
jo, nato se bomo pogajali z zma-
govalci. Toda v teh besedah ni
zgolj cinizem, pač pa tudi krat-

kovidnost, saj že vojna sama, kaj
še njena razširitev, posredno
ogroža sosede. In medtem ko ge-
neral Santini očita politikom pre-
senetljivo zavzetost za vojaški po-
seg, ko glavni tajnik Združenih
narodov Bouthros Ghali napove-

SAŠA RUDOLF

duje novo konferenco o bivši Ju-
goslaviji, v Bosni umirajo musli-
mani, Srbi in Hrvati.

Bivši direktor tretjega progra-
ma sarajevske TV in sedanji ured-
nik vojne redakcije Haris Kuleno-
vić, ki je bil pred nedavnim v
Trstu kot gost Slovenske skupno-
sti, je poudaril, da so muslimani
v vojni izgubili skoraj celotno ge-
neracijo dvajsetletnikov. Padlo jih
je skoraj 100 tisoč, letnikov od
1968 do 1973.

Toda Evropa in svet molčita.
Bosanska tragedija skoraj ne vzbu-
ja več pozornosti. Za tisk je pri-
vlačnejša Somalija. Naslovi na
prvih straneh veljajo 20 somal-
skim žrtvam streljanja pakistan-
skih modrih čelad v Mogadišu,

skoraj prezrt pa je istočasni pokol
59 ranjencev, zdravnikov in bol-
ničarjev v Goraždu.

Evropa in svet imata slabo vest
do Bosne, vendar ne ukrepata.
Goražde gori, čeprav je eno od
šestih mest, ki jih je Varnostni
svet Združenih narodov označil
za varovano področje. Le papež
stalno opozarja na trpljenje v Bos-
ni, toda njegovi pozivi niso zga-
nili svetovnih politikov k odlo-
čnejšemu nastopanju.

Muslimani čakajo na getizaci-
jo. Toda svet jim ne zagotavlja niti
varnega življenja v getu, niti ne
zadostne hrane. To pa so grehi,
za katere bomo morali odgovar-
jati, položiti račune, če bo sredi
Evrope nastala ne ena sama, pač
pa šest Gaz.

Neodločnost lahko postane ne
samo vzrok za terorizem, pač pa
za razširitev vojnega divjanja na
Sandžak, Kosovo, Vojvodino in
dalje proti bivši Sovjetski zvezi,
kjer tudi vre.

Napočil bo čas pokore, seda-
ku-l-fitr ji pravijo muslimani, ko
jo opravijo še pred klanjanjem ob
obeh bajramskih praznikov.

Odločnejše na pot reforme

Končalo se je šolsko leto 1992/93
in spet je čas obračunov o opravljenem
delu. Jasno je, da igra šola veliko izo-
brazovalno in vzgojno delo, otroci in
mladina pa preživijo v šolskih prostori-
h velik del svojega življenja. Hočeš
nočeš torej učitelji in profesorji s svo-
jim delom in odnosom do sveta, ki nas
obdaja, vplivajo na učence in dijake,
ki so jim zaupani.

V minulem šolskem letu se je slo-
venska šola morala soočiti z vpraša-
njem združevanja ravnateljstev, kar
je problem tudi v vsedržavnem meri-
lu, nas pa kot manjšino prizadene še
posebej. Odpravljanje ravnateljstev
oz. njihovo združevanje samo po sebi
ne pomeni zapiranje šol ali krčenja
razredov. Zato so bile veliko bolj za-
skrbljive težave, ki sta jih bodisi trža-
ško kot goriško šolsko skrbništvo de-
lali ob začetku šolskega leta zaradi pri-
(MT) IIIIIII 2

Učenci in dijaki številnih šol na Tržaškem in Goriškem so za konec leta pri-
pravili ljubke zaključne prireditve. Gornji posnetek (foto S. Ferrari) je iz Ga-
brovca

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 17. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Obtoženci 2. tržaškega procesa; 10.00 Poročila; 11.30 Ivan Tavčar: »Cvetje v jeseni«; 12.00 Moja srečanja z ljudmi v stiski. Pripravlja Janko Bohak; 12.40 Koroška poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Četrtekova srečanja: »Na bregovih Vardarja«, Primorci v Makedoniji med obema vojnoma.

■ PETEK, 18. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Okno na Arbat. Pripravlja Martina Kafol; 9.00 Literarni utrinek. Napisal Jakob Renko; 10.00 Poročila; 11.30 Ivan Tavčar: »Cvetje v jeseni«; 12.00 Alpe-Jadran; 12.40 Koroška poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Iz preteklosti v sedanost. Pripravlja Vlado Klemšič; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Barvna šahovnica«; 14.30 Od Milj do Devina; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba.

■ SOBOTA, 19. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 8.40 Slovenska lahka glasba; 9.00 Bučanje himalajskih hudournikov; 10.00 Poročila; 10.10 Koncert v Cankarjevem domu v Ljubljani; 11.45 Ivan Tavčar: »Cvetje v jeseni«; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 15.00 Ciril Zlobec: »Italijanska srečanja slovenskega pesnika«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Mala scena: »Ob srebrni reki«. Izbor izseljeniške proze, ki ga je pripravila Zora Tavčar.

■ NEDELJA, 20. junija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojnu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Bogdan Novak: »Morska skrivnost in grajski strah«; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Ob srebrni reki«. Izbor izseljeniške proze (Zora Tavčar); 15.30 Krajevne stvarnosti; 17.30 Šport in glasba.

■ PONEDELJEK, 21. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila; 8.10 Jugoslavija po letu 1945; 8.55 15 minut z...; 9.10 »Ljubi... ne ljubi«. (Mima Kapelj); 10.00 Poročila; 11.30 Ivan Tavčar: »Cvetje v jeseni«; 12.00 Kamen in sonce (egiptovski dnevnik); 12.40 Koroška poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Glasbene pravljice; 15.00 Nikoli ni prepozno za učenje; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.15 Alpe-Jadran.

■ TOREK, 22. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Zvočna ropotarnica, glasovi in zanimivosti iz radijskega arhiva; 10.00 Poročila; 11.30 Ivan Tavčar: »Cvetje v jeseni«; 12.00 Nepoznani planet Zemlja; 12.40 Koroška poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dominik Smole: »Antigon«.

■ SREDA, 23. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Narodnostni trenutek Slovencev; 10.00 Poročila; 11.30 Ivan Tavčar: »Cvetje v jeseni«; 12.00 Male skrbi — veliko veselje; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Irena Žerjal: »V mreži metafor«.

Slovenci na Tržaškem podprimo Codego

Slovenska skupnost podpira kandidacijo Franca Codega na balotazi za izvolitev predsednika tržaške pokrajinske uprave, zato vabi slovenske volilce, naj 20. junija oddajo svoj glas zanj. Volilni spopad s protikandidatom Liste za Trst Sardos Albertinijem bo težak, zato je potrebno, da se okrog Codega v drugem krogu tržaških pokrajinskih volitev strne ves slovenski in sploh demokratični Trst.

Tako je soglasno sklenil tržaški pokrajinski svet Ssk na seji v petek, 11. t.m., na kateri je ocenil izide zadnjih volitev in perspektive, ki se po njih odpirajo v Furlaniji-Juljski krajini in še zlasti na Tržaškem. Sejo je vodil predsednik Zorko Harej, uvodno poročilo je podal tajnik Martin Breclj, sledila pa je daljša razprava, v katero sta med drugimi posegla deželni tajnik Ivo Jevnikar in nosilec liste za tržaško pokrajino Ivan Peterlin. Razpravljalci so z zadovoljstvom podčrtali, da je Ssk tako na pokrajinskih kot na deželnih volitvah na Tržaškem močno napredovala, pa čeprav ne v tolikšni meri, da bi lahko izvolila svojega predstavnika v deželni svet na osnovi novih in do slovenske manjšine krivičnih pravil. Skoraj 7 tisoč zbranih glasov v tržaški pokrajini in več kot 10 tisoč glasov v celotni Furlaniji-Juljski krajini pa vsekakor predstavlja velik politični kapital, ki ga moreta in morata Ssk in sploh vsa slovenska manjšina v Italiji s pridom izkoristiti v nadaljnjih prizadevanjih za uveljavitev svojih pravic, še zlasti v tem trenutku, ko se oblikuje nova volilna zakonodaja za parlament in ko se najavlja nova volilna reforma tudi za deželni svet Furlanije-Juljske krajine. O teh in drugih vprašanjih, ki zadevajo celotno slovensko narodnostno skupnost, bo zdaj v Ssk stekla široka razprava, tudi v okviru priprav na strankin tržaški pokrajinski kongres, ki bo predvidoma jeseni, in na poznejši deželni kongres.

Kar zadeva balotazne volitve za predsedstvo tržaške pokrajine, je tajnik Breclj poročal, kako je Ssk takoj ponudila formalno povezavo s Codego. Toda slednji ni sprejel nobene dodatne formalne povezave, pa čeprav bo Ssk zaradi tega na osnovi nove volilne zakonodaje izpadla iz pokrajinskega sveta. Novi volilni zakon, ki ne upošteva pravice narodnostnih manjšin do izvoljenega zastopstva, namreč otežkoča ali celo onemogoča manjšim strankam, da bi izvolile svoje predstavnike, razen če se ne povežejo v zmogovito volilno koalicijo.

Breclj je nadalje poročal o drugih stikih in razgovorih, ki zadevajo sodelovanje na ravni bodočega pokrajinskega odbora. Pokrajinski svet Ssk je poročilo vzel na znanje ter poudaril potrebo, da v tem zgodovinskem trenutku demokratični Trst preseže svojo razcepljenost, saj bo le tako mogoče zavezati pohod protislovenskih sil ter stališč.

Breclj je nadalje poročal o drugih stikih in razgovorih, ki zadevajo sodelovanje na ravni bodočega pokrajinskega odbora. Pokrajinski svet Ssk je poročilo vzel na znanje ter poudaril potrebo, da v tem zgodovinskem trenutku demokratični Trst preseže svojo razcepljenost, saj bo le tako mogoče zavezati pohod protislovenskih sil ter stališč.

Izvolitev Bergamina - edina možnost za slovensko predstavništvo v Gorici

Slovenska skupnost iz Gorice nam je poslala naslednje tiskovno poročilo, ki ga objavljamo v celoti. (Ur.)

V nedeljo, 20. junija smo spet poklicani na volišča, da izvolimo predsednika goriške pokrajine. Izbirali bomo med kandidatom Krščanske demokracije Albertom Bergaminom in kandidatko Severne lige Monico Marcolini.

Za Slovence pa bo to tudi izbira med možnostjo izvolitve edinega slovenskega svetovalca v pokrajinski svet ali izpadom Slovencev iz tega organa. Po rezultatih volitev v prvem krogu (6. junija) ima sedaj možnost izvolitve samo Slovenska skupnost, pod pogojem, da se poveže z enim od predsedniških kandidatov, ki se bosta pomerila v balotazi.

Severna liga je zavrnila povezavo s katerokoli stranko in tako s svoje strani preprečila možnost vstopa slovenskega kandidata v pokrajinski svet. Tako ni preo-

stalo drugega, kot da se povežemo s predsedniškim kandidatom Albertom Bergaminom, kar nam le v primeru njegove zmage zagotavlja izvolitev Damijana Terpina, sicer edinega slovenskega kandidata za predstavništvo naše manjšine v pokrajinskem svetu.

Dokler se Slovenci v Italiji še ne bomo dogovorili za skupen politični nastop, ki je glede na novo volilno zakonodajo za nas edina rešitev, moramo pokazati svojo zrelost in odgovornost tako, da si pač skušamo izboriti tisto, kar je v tem trenutku mogoče.

Zato pozivamo vse slovenske volilce, da se v nedeljo, 20. junija, udeležijo volitev in z glasom za Alberta Bergamina omogočijo izvolitev Slovenca v pokrajinski svet. Volivce opozarjamo, da je treba prekržati samo ime predsedniškega kandidata in ne znakov strank, sicer bo glasovnica neveljavna.

Odločnejše na pot reforme

sotnosti dijakov — slovenskih državljanov na šolah s slovenskim učnim jezikom v Italiji, medtem ko ni znano, da bi delali težave tistim, ki so se vpisali na italijanske višje srednje šole.

Poglavje zase je iskanje novih rešitev v okviru možnosti, ki jih nakučujejo novi šolski predpisi in učni načrti, saj dajejo določene možnosti paralelnih razredov s specifičnimi učnimi smermi, kot so lahko jezikovni ali znanstveno-raziskovalni pouk.

V našem prostoru se velikokrat sliši tudi očitke, da so razredi maloštevilni, da bi torej kazalo združiti razrede in kot enega glavnih razlogov navajajo potrebo po socializaciji učencev. Gre za namišljen problem. Glede socializacije se otroci dandanes lahko vključijo in se v naši stvarnosti tudi vključujejo v dejavnosti najrazličnejšega značaja in torej imajo izven šole veliko priložnosti za vključevanje v družbo. Učni uspehi pa so dokazano boljši ob individualnem pouku, kar seveda lažje omogočijo manj številni razredi. Velikokrat se za pseudo pedagoškimi težnjami po združevanju razredov skrivajo politično ideološki pogledi na vzgojo oziroma preprosta računica občin in pokrajinskih uprav, ki so v različnih primerih pristojne za upravljanje šolskih zgradb.

Osnovna šola stopa vse bolj odločno na pot reforme, tudi za višjo srednjo šolo se z novim šolskim letom napoveduje nov zrelostni izpit, ki naj bi omogočil nekoliko globalnejše ocenjevanje znanja maturantov. Ko se bodo 15. septembra ponovno odprla šolska vrata za reden pouk pa bodo na vrsti novi problemi.

Zaenkrat pa naj na koncu voščimo vsem učencem, ki bodo te dni opravljali izpite petega razreda in dijakom za malo maturo, kakor tudi vsem, ki se pripravljajo na zrelostni izpit, da bi te preizkušnje kar se da uspešno opravili in da bi lahko vsi skupaj doživeli lepe in doživetij polne počitnice.

* * *

Volimo premišljeno!

omikano sožitje in sodelovanje med italijansko večino in slovensko manjšino, odločno odklanjala nacionalistične skomine in se tudi odločno zavzemala za poglobljene gospodarske in kulturne stike s sosednimi državami, se pravi s Slovenijo, Hrvaško in Avstrijo.

Na Goriškem, kjer ozračje le ni tako zastrupljeno, pa bomo le z glasom za Bergamina omogočili prisotnost slovenskega svetovalca v novem pokrajinskem svetu.

Poziv slovenskih kulturnih delavcev

Volilna kampanja Slovenske skupnosti je bila izredno razgibana. Cela vrsta pobud je presegala značaj »propagande«, saj je šlo za resne posvete, okrogle mize in akcije trajnejšega pomena.

Velikega pomena je bil tudi poziv slovenskih kulturnih delavcev v podporo samostojnega političnega nastopanja. Ker je bil objavljen v ča-

SVET SLOVENSKE ORGANIZACIJE
Trst - Gorica - Videm

sklicuje

REDNI OBČNI ZBOR

s sledečim dnevnim redom:

1. predsedniško poročilo
2. pozdravi gostov
odmor
3. diskusija
4. volitve
5. razno

Sedež pevskega zbora v Devinu v soboto, 26. junija, ob 17. uri v prvem in ob 18. uri v drugem sklicanju.

Odbor

su poplave volilnega gradiva, je prav, da ostane zapisan tudi v našem listu kot zgovoren dokument našega časa.

Podpisani javni, kulturni in prosvetni delavci pozivamo slovensko javnost, da na nedeljskih pokrajinskih in deželnih volitvah podpre edino slovensko stranko v Italiji — Slovensko skupnost.

Pravica do zastopstva v vseh izvoljenih telesih je ena izmed temeljnih pravic sleherne manjšine. Marsikje v Evropi je že ustaljena praksa, Italija pa nam jo krati.

Izkušnje številnih narodnih skupnosti so dokazale, da so se ohranile na dostojni ravni samo tiste, ki so bile zmožne nastopati samostojno — na kulturnem, gospodarskem, zlasti pa političnem področju.

Zdaj, ko je v nevarnosti avtonomno predstavništvo slovenske stranke, je naravno, da se ob njej zberejo vsi slovenski ljudje, ne glede na nazor in na politično opredelitev, ter tako pričajo o obstoju slovenskega občestva. V izrednih trenutkih so potrebna izredna dejanja. To smo primorski Slovenci v zgodovini večkrat in enotno dokazali. Vključitev v italijanske stranke ne pride v poštev, ko gre za priznanje avtonomnega subjekta. So trenutki v zgodovini, ko posameznik in skupnost odločata spontano, po srcu in zato z gotovostjo, da sta sebi zvesta. Zdaj smo v takem položaju, da odgovorimo na zahtevo zgodovine iz nesebičnega nagiba, to je iz zvestobe skupni identiteti.

Geslo, da predstavniki Slovenske skupnosti tokrat ne morejo biti izvoljeni, je v tem okviru le izkrivljajoča propaganda. Od nas samih je odvisno! Slovensko usodo zaupajmo svojim ljudem!

Podpisani javni, kulturni in prosvetni delavci podpiramo prizadevanja Slovenske skupnosti, nekateri tudi s tem, da smo sprejeli kandidaturu na njenih listah, in pozivamo vse rojake v Italiji, da na teh volitvah glasujejo zanj. Ta izjava pa je odprta širši javnosti in vas vabimo, da se ji pridružite s svojim podpisom.

Trst - Gorica - Videm, 3. junija 1993

Drago Bajc, Janko Ban, Vinko Beličič, Andrej Bratuž, Bogdana Bratuž, Lojzka Bratuž, Luciano Chiabudini, Marij Čuk, Rafko Dolhar, Bogomila Doljak, Diomira Fabjan Bajc, Marija Ferletič, Zorko Harej, Ivanka Hergold, Dušan Jakomin, Martin Jevnikar, Niko Klanjšček, Marilka Koršič Čotar, Marija Kostnapfel, Bogdan Kralj, Ivo Kralj, Marijan Kravos, Drago Legiša, Saša Martelanc, Marij Maver, Pavle Merku, Bernarda in Karlo Mučič, Boris Pahor, Evelina Pahor, Sergij Pahor, Miloš Pahor, Damjan Paulin, Lučka Peterlin, Anton Petje, Aleksij Pregarc, Radoslava Premrl, Alojz Rebula, Saša Rudolf, Riccardo Ruttar, Tomaž Simčič, Dina Slama, Emidij Susič, Zora Tavčar, Alojz Tul, Vera Tuta Ban, Salvatore Venosi, Marino Vertovec, Pasquale Zuanella, Edi Žerjal, Franka Žgavec.

* * *

Izraz solidarnosti

Tudi Slovenci po svetu izražajo zaskrbljenost zaradi volilnih reform v Italiji, ki grozijo z izbrisom slovenskega zastopstva, če ne pride do posebnih jamstev za manjšine.

Potem ko se je s pomembnim dokumentom oglasila Konferenca za Slovenijo pri Svetovnem slovenskem kongresu, je dobila Slovenska skupnost — ki je poskrbela za informiranje zdomcev o tem pomembnem vprašanju — vesti o posegih Konferenc Svetovnega slovenskega kongresa iz Velike Britanije, iz Švice in pa iz Kanade. Zastopniki naših ljudi v omenjenih državah so se pisno obrnili na tamkajšnje italijanske veleposlanike in jih seznanili z volilnimi težavami slovenske manjšine v Italiji. Obenem so jih zaprosili za posredovanje v Rimu, da bi prišlo do pravičnega rešitve.

* * *

Na tržaškem velesejmu bo v četrtek, 17. junija, odprtje 47. mednarodnega vzorčnega velesejma, ki bo trajal do 29. junija. Na tem tradicionalnem mednarodnem srečanju se bo predstavilo 26 držav, dodatnih 7 pa bo sodelovalo posredno, med temi prvič tudi nova beloruska država. V petek, 25. junija, bo na tržaškem velesejmu »Dan Slovenije«.

Slovenski parlament: zajamčiti zastopstvo Slovincem v Italiji!

Odbor za mednarodne odnose pri slovenskem parlamentu, ki mu predseduje Zoran Thaler, je nekaj dni pred našimi deželnimi in pokrajinskimi volitvami odobril pomemben dokument o pravici slovenske manjšine v Italiji do političnega zastopstva. Zaradi pomembnosti ga objavljamo v celoti.

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za mednarodne odnose

IZJAVA

O POMEMBOSTI NEPOSREDNEGA POLITIČNEGA ZASTOPSTVA
PREDSTAVNIKOV NACIONALNIH MANJŠIN V
PREDSTAVNIŠKIH ORGANIH NA LOKALNI IN DRŽAVNI RAVNI;
S POSEBNIM OZIROM NA POLOŽAJ SLOVENSKE MANJŠINE
V ITALIJI

I.

Odbor za mednarodne odnose poudarja pomen spoštovanja in krepitve pravic nacionalnih manjšin v novi evropski arhitekturi.

Avtonomen vsestranski razvoj nacionalnih manjšin predstavlja najtrdnjšo oporo evropski varnosti, miru in mednarodnemu sodelovanju.

Zato Odbor za mednarodne odnose pozdravlja vse najnovejše napore, v posameznih državah in mednarodni skupnosti, še posebej v Svetu Evrope, za dvig standardov zaščite pravic nacionalnih manjšin.

II.

Odbor za mednarodne odnose podčrta izjemno pomembnost neposrednega političnega zastopstva predstavnikov nacionalnih manjšin v predstavniških organih na lokalni in državni ravni za njihov polni in vsestranski razvoj.

Ob tem izraža zadovoljstvo, da se taka ustavna rešitev, pri kateri sta obe narodni skupnosti neposredno zastopani v predstavniških organih lokalne samouprave in v Državnem zboru, ne glede na število njihovih pripadnikov, za avtohtono italijansko in madžarsko manjšino v Republiki Sloveniji izkazuje za zelo koristno in uspešno.

III.

Odbor za mednarodne odnose protestira, ker Republika Italija še vedno ni sprejela globalnega zaščitnega zakona, kot je to obvezana storiti s prevzetimi meddržavnimi obveznostmi.

IV.

Odbor za mednarodne odnose poudarja prepričanje, da reforme italijanskega političnega sistema ne bi smele še dodatno omejiti vpliva slovenskega zastopstva v zakonodajnih telesih. Vsaka tovrstna reforma, ki bi zaobšla načelo udeležbe predstavnikov nacionalne manjšine pri upravljanju z javnimi zadevami, bi bistveno znižala standarde pravic, kot se ti vse bolj nedvoumno izpričujejo v evropskem manjšinskem pravu.

V.

Odbor za mednarodne odnose spominja na vsebino Delnega poročila o aktualnem položaju Slovincem v zamejstvu, ki jih je v zvezi s predlogom novega volilnega zakona v Furlaniji in Julijski krajini sprejela Komisija za mednarodne odnose Skupščine Republike Slovenije v juliju leta 1992 in v katerem je že opozorila na problem slovenskega zastopstva na deželni ravni.

Odbor za mednarodne odnose še enkrat izraža razočaranje, ker nova zakonodaja o izvolitvi predstavnikov v deželni svet Avtonomne dežele Furlanije-Julijske krajine s posebnim statutom škodi interesom slovenske manjšine in praktično onemogoča izvolitev predstavnikov manjšine.

VI.

Odbor za mednarodne odnose zato ob tej priložnosti verjame v prizadevanja italijanske parlamentarne komisije za institucionalne reforme v okviru načel, ki jih je le-ta sprejela v zvezi z reformo volilne zakonodaje, v 7. točki za senat in v 10. točki za poslansko zbornico.

VII.

Odbor za mednarodne odnose pričakuje, da bo italijanska država zagotovila zastopstvo slovenske manjšine v krajevnih, deželnih in državnih izvoljenih predstavniških telesih.

V Ljubljani, 3. junija 1993

Pogovor s sekcijским tajnikom Ssk Antkom Terčonom

Samo župan-domačin lahko reši krizo v devinsko-nabrežinski občini

Kot je znano, je v devinsko-nabrežinski občini prišlo do občinske krize. Sekcijski tajnik Slovenske skupnosti je županu Vittorinu Cladiju (PSI) poslal pismo s pozivom, naj odstopi, kar je župan tudi storil v torek, 15. t.m. S tajnikom Terčonom smo se pogovorili o vsebini tega pisma, o tem, kaj se bo zgodilo po županovem odstopu, o težavnem finančnem stanju občine ter o napetih odnosih med slovenskim prebivalstvom in nekaterimi italijanskimi prenapeteži.

Zakaj in s kakšno utemeljitvijo ste zahtevali odstop devinsko-nabrežinskega župana Cladija?

Odstop smo zahtevali zato, ker je samo tako mogoč odstop tudi vseh odbornikov, ki sestavljajo občinski svet, kot določa zakon 142. Proti županu sicer nimamo nič in osebno menim, da je dobro opravljal svojo dolžnost, nezadovoljni pa smo z nekaterimi posamezniki in skupinami tako iz vrst PSI kot KD. Ti niso izgubili priložnosti ter vedno omalovaževali delo odbornikov in politikov Slovenske skupnosti. Nekateri so nam tudi podtikali nacionalistična stališča in izjave, da bi tako skrili svojo nacionalistično naravnost in prodobili še nekaj desničarskih glasov.

Kaj naj bi se sedaj zgodilo po županovem odstopu?

Na podlagi zakona 142 o reformi krajevnih uprav se z odstopom začne 60 dnevni rok za izvolitev novega občinskega odbora. To pomeni, da mora v tem roku priti do izoblikovanja nove večine. Če pa se to ne bo zgodilo, bo prišlo avtomatično do razpustitve občinskega sveta in bo nastopil komisar, nakar bodo razpisane nove volitve za letošnjo jesen.

Si Slovenska skupnost želi novih volitev ali pa si bo prizadevala za drugačno rešitev?

Ssk si ne želi predčasnih volitev. To je tudi jasno dokazala, ko je dvakrat zaporedoma privolila v imenovanje in podprla neslovenskega župana, ker je upala, da bo to utrilo sožitje med obema narodnostnima skupinama, ki živita na teh tleh. Žal pa se to ni zgodilo in mislim, da naši volivci vedo, kdo nosi krivdo za to. Krivci so vsi tisti, ki niso razumeli spre-

memb, do katerih je prišlo predvsem v zadnjem času, in zato še vedno vztrajajo na starih stališčih s podpihovanjem narodnostne mržnje. Zanje so važni le volilni izidi, ni pa pomembno, kako te rezultate dosežejo.

Če ne bo mogoče sestaviti nove razširjene upravne večine, lahko rečem, da bo šla Slovenska skupnost z mirno vestjo na volitve in bo naredila vse, da bo prišlo do izvolitve župana, ki bo sad naprednih in zmernih, nam naklonjenih sil v občini, ki bo torej odražal specifičnost narodnostno mešane občine. Lahko bi rekel umetno narodnostno mešane občine, saj je bila devinsko-nabrežinska občina še do pred kratkim skoraj izključno slovenska...

Vse kaže, da postajajo odnosi med Slovenci in Italijani tudi v Vaši občini vedno bolj problematični. Vsi imamo še v spominu nedavno »afero« o dvojezičnih osebnih izkaznicah. Ali je poleg razlogov, ki so splošni pri nas na vseh etnično mešanih območjih, v Devinu-Nabrežini še kak dodaten vzrok za takšno stanje?

Eden izmed razlogov, ki ga nikakor ne gre zanemariti, je tudi težavno finančno stanje, nesorazmerje med dohodki in izdatki. Naša občina je sicer majhna po številu prebivalcev, ima pa izredno visoke izdatke, pred-

vsem zaradi svojih turističnih ambicij. Če k temu prištejemo še ponesrečene pobude, kot so Sesljski zaliv, neizpolnjena obrtniška cona, kriza šti-vanske papirnice in samih kamnolomov, potem je slika še bolj jasna. Finančni položaj je navzdržen, saj se bližamo milijardni izgubi. Prejšnja občinska uprava je namreč računala na dohodke, ki bi jih morala dobiti, če bi prišlo do uresničitve načrta za Sesljski zaliv, prodaje zemljišča obrtniški coni, pa še na sredstva od raznih dajatev, papirnice in kamnoloma. Te probleme so seveda nekateri takoj izkoristili in so napadli prejšnjo upra-

Sklad »MITJA ČUK« vabi na

K R E S

V sredo, 23. junija 1993, od 19. ure dalje na Openski »Piklc« nasproti strelišča.

Kresovali bomo s pomočjo slovenskih zamejskih skavtov ob petju, igri, prigrizku in zabavi.

vo in seveda Slovensko skupnost. Za vsako krizno stanje je namreč treba najti »krivca«. S tem, in na podlagi vsesplošnih trendov, so desničarji postali najmočnejša stranka v občini.

Ali je po Vašem možna izvolitev župana iz vrst domačinov, če že ne Slovenca?

Prepričan sem, da občina lahko najde izhod iz krize samo, če bo večina podprla domačega kandidata, ki edini pozna in razume tako težave domačinov kot prišlekov.

Krstna izvedba igre A. Pregarca o Slomšku je bila v Brdih

»Božji vitez na slovenski zemlji« julija tudi na Tržaškem

Cerkev v Biljani v Brdih je nudila v petek, 11. junija, nadvse primerno okolje za krstno izvedbo najnovejšega odrskega dela Aleksija Pregarca z naslovom Božji vitez na slovenski zemlji. Gre za odsko lepljenko, posvečeno svetniškemu škofu Antonu Martinu Slomšku. Delo je zrežiral sam avtor, sceno z razsvetljenimi in delno prozornimi panoji, nalašč primernimi za cerkveni ambient, pa si je zamislil Demetrij Cej. Slomška je poosebil Marko Kosmač, župnika Jakoba Prašnikarja je igral sam Pregarc, Slomškovega prijatelja Mihaela Stojana Adrijan Rustja, celjskega opata Matijo Voduska Drago Gorup, v alternaciji pa sta igrali še Maša Pregarc in Tanja Pečar.

Igra je pri občinstvu naletela na ugoden odziv. Avtorja dela smo vprašali, zakaj se je odločil za Slomška. Odgovoril je, da je »ideja prišla predvsem iz mojih izkušenj, da so cerkveni ljudje, ki so včasih celo odločilno posegli v naše narodno življenje, premalo upoštevani v gledališki obliki. Navadno pride do teh pobud ob obletnicah. Doslej sem že obdelal pet takih likov — škofa Barago, sveta brata Cirila in Metoda, Vinka Vodopivca in ricmanjskega kaplana dr. Požarja v moji zadnji drami »Črni galebi«. Slomškovo življenje sem začel obdelovati zelo zavzeto; povedati moram, da sem zlasti med obiski pri izseljencih ugotovil, da ljudje izredno povoljno sprejemajo njegov lik in njegovo zavzetost za slovenstvo. Splošna trditev je, da to diši po golem domačijstvu, vendar je nit narodne zavesti, ki seže 150 let nazaj, še vedno prisotna in aktualna prav v njegovih spisih. V slovenski zgodovini in zavesti je Anton Martin Slomšek nezamenljiv. Zavzetost za delo o njem je v meni zrasla v nelahkih trenutkih, ki jih tu in zdaj doživljam.«

Na Tržaškem si bo to delo verjetno mogoče ogledati 18. julija v cerkvi na Repentabru. Aleksij Pregarc je izrazil prepričanje, da se bo igra dobro obnesla tudi na vsem slovenskem ozemlju. Poleg zamejstva so predvidena gostovanja še v Dolenjskih toplicah na prireditvi »Slovenija — moja dežela«, v idrijski cerkvi in v stolnici v Kranju. Zelo rad pa bi to delo avtor uprizoril na naših šolah ob odprtju novega šolskega leta.

Zaključek sezone v TK Galeriji

V Tržaški Galeriji se je razstavna sezona zaključila z ogledom del učencev ravnateljice Galerije Franka Vecchieta na Mednarodni šoli za Grafiko v Benetkah. Svoje izdelke je razstavilo 17 umetnikov. Razstava bo na ogled do četrtega, 24. junija, ob urniku odprtja Tržaške knjižarne.

Na sliki: (foto S. Ferrari) prizor z otvoritve razstave

Na ogled v Katoliški knjigarni v Gorici

Razstava fotografij, ki so prave umetnine

Prizor z otvoritve fotografske razstave v Katoliški knjigarni v Gorici (foto S. Reportage)

V Gorici so odprli te dni fotografsko razstavo članov Skupine 75. Razstava bo na ogled do 26. junija v prostorih galerije v Katoliški knjigarni, ki tako postaja vse bolj edini kulturni center z razvejanim delovanjem v Gorici v času, ko je Kulturni dom zaprt. Na razstavi je spregovoril likovni kritik profesor Milko Renner, katere-

Danes, v četrtek 17. junija, ob 19.50 bo na tretji TV mreži (RAI 3) intervju z **Damijanom Terpinom** o bližnjih nedeljskih volitvah.

ga smo že precej časa pogrešali v javnosti.

Na goriški fotografski razstavi se je zbralo veliko ljudi, ki so kar začudeno gledali fotografije amaterskih fotografov Skupine 75 iz Gorice. Na razstavi sodelujejo slovenski fotoamaterji Vilko Fajt, Silvan Bevčar, Hijacint Jussa, Flavio Mosetti, Valter Nanut, Silvan Pittoli, Viktor Selva in Marko Vogrič. V lepih galerijskih prostorih, katere v Katoliški knjigarni šele zadnje čase dobro uporabljajo, so na razstavi predvsem barvne fotografije. Na ogled je samo nekaj fotografij v črno-beli posebni tehniki, ki jih je uporabil za svoja tihožitja Silvan Pittoli.

Seveda ne gre za fotografije, kakršne smo vajeni gledati vsak dan, ampak za prava umetniška dela, katerim se pozna, da so jih napravili fotografi, katerim je fotografija več kot le samo nedeljski konjiček. Njihova dela se vključujejo v moderni tok današnje fotografije, ki se ne ustavi samo pri posnetku, ampak se po usodnem

škljocu aparata pravo delo za fotografa šele začne, saj veliko dela opravi nato v temnici, kjer s posebnimi kemičnimi postopki da svojim fotografijam tiste zaželene barve in odtenke, ki si jih je sam zamislil. Gre torej za nadgradnjo fotografskega posnetka in s tem seveda za umetniško ustvarjanje. Ni več samo fotografije kot take pred nami, ampak pravo umetniško delo.

Če bi rekli o fotoamaterjih iz goriške grupe Skupina 75, da so samo amaterji, bi jim delali veliko krivico, saj je na goriški razstavi v Katoliški knjigarni veliko fotografij, katerih se ne bi branila nobena ugledna fotografska revija. Katoliška knjigarna bi seveda morala takih razstav imeti ob likovnih razstavah in predstavitev knjig veliko več, saj je danes fotografija enakovredna slikarstvu, če ga že ne presega.

Jurij Paljk

Kantata o Slomšku na Goriškem

V soboto, 12. junija, je bil v cerkvi v Štandrežu zanimiv koncert, ki sta ga organizirala Krščanska kulturna zveza iz Celovca in Zveza slovenske katoliške prosvete v Gorici. Na sporedu je bilo kantantno delo »Reke mojega življenja« — večernice v čast škofu — spoznavalcu A.M. Slomšku. Na tekst Alojza Rebule je napisal glasbo Jože Ropitz, in sicer za soliste, glasbila in mešani zbor. Dirigent je bil J. Ropitz. — Koncertni nastop koroških solistov, pevcev in orkestrašev je zapustil v publiko močan vtis, številno občinstvo je nastopajoče in avtorja bogato nagradilo z zasluženim aplavzom.

Ob diplomskem koncertu mladega pianista

Center za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici prireja v tem času vrsto zanimivih in pestrih večerov z nastopi svojih gojencev ob zaključku šolskega leta. Nastopi se odvijajo od dvorane Katoliškega doma, avditorija L. Fogar do cerkve sv. Ivana v Gorici, pa še po raznih središčih Glasbenega centra po goriških vaseh, kjer tudi uspešno deluje.

Letos je Center že predstavil svoje kandidate za diplomu, ki so tokrat vsi — pianisti. Trije obetajoči mladi glasbeniki so G. Michelin, M. Devetak in M. De Castro, katerih mentor je prof. Helena Plesničar. Vsi so predstavili zahteven študijski program, s katerim so morali dokazati stopnjo svoje dolgoletne priprave v tehničnem ter interpretativnem smislu. Pomeni pa, razumljivo, tudi zaključek študija, ko z diplomu na državnem konservatoriju dosežejo tudi formalno diplomu.

Zadnji v vrsti treh prej omenjenih nastopajočih je bil Miran Devetak, ki je nastopil v četrtek, 10. junija, v dvorani Katoliškega doma v Gorici. Predstavil je skladbe J.S. Bacha, F. Chopina, J. Brahmsa in M. Ravela. Polno zasedena dvorana je pozorno sledila programu in z aplavzi toplo nagradila mladega pianista za njegove izvedbe. Miran Devetak je opravil celoten študij klavirja na Centru za glasbeno vzgojo E. Komel, in sicer nižjo stopnjo s prof. Marijo Šaver, srednjo in višjo pa s prof. Heleno Plesničar. Prejel je tudi razne nagrade na tekmovanjih v Velenju, Novi Gorici in Celju.

Program za diplomski koncert ima svoje zahteve in prav tako gotovo ne more biti najbolj popularen, tudi če gre za dela velikih skladateljev. Vse to narekuje tudi poslušalcu večje zahteve. In če je pri Bachu sicer težje postavljati meje popularnosti skladb (tudi če gre recimo za orgelsko Toccato in fugo sicer v klavirski predelavi od

nedvomno manj »melodične« Kromatične fantazije in fuge) je to vsekakor lažje pri kakem Chopinu, kjer bi se morala recimo težavna Sonata v B molu op. 35 (z izjemo tragično opojne Žalne koračnice) gotovo umakniti pred kako bojovito in znano polonezo ali nežnim nokturnom, lahkotnim valčkom oz. igrivo mazurko...

Miran Devetak je svoj spored začel z Bachovo Kromatično fantazijo in fugo v D - molu. Skladba izrazito intelektualne in logične narave, v kateri se tehnika in virtuosizem skladatelja kaže v drznih kromatičnih zaporedjih z bogato invencijo, ki pa pusti le malo mesta za kako fantaziranje v pravem pomenu besede. Chopinova Sonata je sicer pravi izraz romantike poljskega mojstra, obenem pa tudi bravure in študijske narave iste (zlasti zadnji stavek). Brahmsove Variacije na Paganinijevo temo nudijo s svojo skoraj transcendentalno tehniko veliko možnost za pravcate akrobacije v klavirski igri. Ravelova Sonatina je na koncu s svojo impresionistično barvitostjo in lirično temperamentnostjo vplivala kar blažljivo na poslušalca in ustvarila odpočljivo in pomirjujočo atmosfero.

Igor Stravinski je nekoč zapisal, da je interpret (v glasbi) predvsem tolmač. To pa zahteva od izvajalca zlasti to, da je nepogrešljiv. Od njega zahteva tudi neko podreditev, pa tudi skromnost, združeno s tehnično sposobnostjo, pa spet smisel za tradicijo in še neko aristokratsko kulturo, ki si je ni mogoče vedno pridobiti. Lepe misli velikega ruskega glasbenika so vsekakor vedno aktualne. Gotovo da mlad izvajalec na začetku svoje poti ne more še posredovati vseh umetniških lastnosti. Lahko pa nosi v sebi že obetajoče klice, ki bodo nato vzkile. In to velja prav gotovo tudi za Mirana Devetaka.

a.b.

Izvajalci uspelega koncerta v štandreški cerkvi

(foto S. Reportage)

Predstavljena je bila zbirka poezij Lilijane Visintin

Lep kulturni dogodek v Tržiču

V sredo, 9. junija, je bila v Tržiču v Beneški palači - Palazzetto Veneto predstavljena zbirka poezij, ki jih je napisala domačinka Lilijana Visintin. Visintinova je dala svoji zbirki, ki je obenem tudi njen pesniški prvenec, naslov »Ecat' ombre«, kar bi v slovenščini pomenilo Lunine sence. Gre za zbirko poezij, ki jih je Visintinova napisala v zadnjih letih in so v treh jezikih, katere ima Lilijana Visintin za jezike svojega vsakdanjega izražanja: v slovenskem, italijanskem in španskem jeziku. Izredno lepo oblikovana knjiga prinaša petdeset strani poe-

zije, katerim je uvodno besedo in kratko analizo njihove vsebine napisal v italijanščini Nerio Grion. Knjigo krasijo fine in zelo dobro napravljene slike pesnične prijateljice in slikarke Brune de Fabris, ki po avtoričini besedi samo dopolnjuje izredno kratke poezije. Svet poezij Lilijane Visintin je predvsem človekov samotni svet odločanja za življenje in njegovo osmišljanje vsakdanjika, v katerem živi, ali bolje: je v njem prisiljen živeti. Lilijana Visintin je za nekatere poezije v italijanščini in španščini prejela že vrsto nagrad na državnih tekmovanjih, pred kratkim tudi prvo nagrado za poezijo Navidad v Milanu.

Na predstavitvenem večeru v Tržiču je o poeziji govoril profesor Silvio Cumpeta, ki je podrobno tudi spregovoril o poeziji Lilijane Visintin. Pred polno dvorano je poezijo primerjal iskanju tišine, ki je zadnji odgovor na naša vprašanja. Cumpeta se je v predavanju o poeziji zatekal h takim velikonom, kot so Rimbaud, Verlaine, Kraus, Baudelaire, Adorno, Quinzio in drugi in z njihovo pomočjo predvsem pokazal vrednost besede pred zadnjimi vprašanji, se pravi pred trpljenjem in smrtjo.

Zbirko poezij Lilijane Visintin sta omogočili Odborništvo za šolstvo pri goriški pokrajini in kulturno društvo Jadro iz Laškega. Aleksandra Devetak je kot odbornica goriške pokrajine povedala, da so se odločili pomagati Lilijani Visintin predvsem zato, ker je zanimiva kot predstavnik Slovencev na Tržiškem. Devetakova pa je istočasno tudi napovedala izid pesmi v slovenskem prevodu Jolke Milčič bizjaškega avtorja Silvija Domini. Za kulturno društvo Jadro iz Ronk je govoril predsednik društva inž. Karlo Mučič, ki je poudaril pomen izdaje prve društvene knjige v slovenskem jeziku, predvsem pa pomen, ki ga ima za društvo dejstvo, da je Lilijana Visintin njegov član. Knjigo poezij Lilijane Visintin se lahko kupi pri KD Jadro v Ronkah, na razpolago pa bo tudi v slovenskih knjigarnah.

Jurij Paljk

Na sliki: (foto D. Križmančič) Otroci si ogledujejo akvarele Edija Žerjale v Prosvetnem domu na Opčinah

Na Opčinah razstavljal Edi Žerjal

Kamen kot simbol Krasa in večnosti

Tržaški slikar Edi Žerjal je na začetku tega meseca razstavljal v Prosvetnem domu na Opčinah. Njegova dela si je ogledalo veliko število obiskovalcev. Razstavo je priredilo domače zelo aktivno društvo Tabor.

Edi Žerjal je znan predvsem kot grafik, tokrat pa je predstavil serijo akvarelov. To tehniko je začel izpopolnjevati pred nedavnim. Akvarele je že predstavljal v Tupelčah, za opensko razstavo pa je pripravil pretežno nove slike na temo, ki mu je od nekdaj najbolj pri srcu — kamen. To tematiko je Žerjal že obdelal v raznih tehnikah.

Kot pravi sam umetnik, je kamen izredno dragocen element za naš Kras. Če ga izklešeš, lahko iz njega ustvariš umetnino. Gre za enega bistvenih naravnih elementov, ki se lahko upre neizprososti časa. Iz davnih vekov so se najbolje ohranili prav kamniti izdelki. Edi Žerjal išče v tem elementu, ki nosi v sebi del večnosti, vedno nekaj novega in zanimivega in to zna najti tudi v najbolj preprostem in še neobdelanem kamnu. Žerjal bo v prihodnje razstavil svoje akvarele še kje na Tržaškem, najverjetneje prihodnjo jesen.

Za pesnikovo 80-letnico so izdali njegove poezije v miniaturni

Prijeten prijateljski večer za Vinka Beličiča

Sezona rednih ponedeljkovih večerov v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu se je zaključila 14. t.m. s prijetnim večerom, posvečenim pesniku prof. Vinku Beličiču, ki bo 19. avgusta letos praznoval 80. rojstni dan. Za to priložnost sta mu založba Mladika in Knjižnica Dušana Črneča pripravili tudi prijetno presenečenje — ponatis njegove antologije Bližine in daljave v miniaturni. Večer je povezoval Saša Martelanc, kot gost pa se je srečanja udeležil tudi državni sekretar za Slovence na tujem dr. Peter Vencelj. O umetnosti Vinka Beličiča je spregovorila prof. Ester Sferco. Dejala je, da sodijo njegova dela v sam vrh slovenske klasične literature in opozorila na njegovo pesniško tankočutnost, občutljivost, etičnost in izvirnost, na njegovo opisovanje narave z impresionističnimi odtenki ter na izredno bogastvo in izvirnost Beličičevih izrazov.

Za prisrčen večer se je organizatorjem in vsem prisotnim zahvalil tudi sam slavjenec. Nekaj besed je povedal o svoji zadnji knjigi (po njej ne bo napisal več nobene, je dejal) z naslovom Leto odmrznitve, ki je izšla v zbirki goriške Mohorjeve družbe. Ob koncu je prisotnim tudi prebral odlomek iz tega dela in nekaj verzov iz svoje poezije »Nevesta«.

Pesnik Vinko Beličič

Biseri iz svetovne poezije

Založba Mladinska knjiga je na Slovenskem znana tudi po tem, da še sedaj, ko je na knjižnem trgu nastopila velika kriza in ljudje zelo neradi kupujejo knjige poezij, ker si jih zaradi naravnost blaznih cen tudi ne morejo in ne smejo privoščiti, v tem času torej Mladinska knjiga nadaljuje z izdajanjem prevodov najboljših svetovnih pesnikov, ki jih uvršča v zbirko belih knjig Lirika.

Letos je pred kratkim izdala nove tri knjige poezij, ki pomenijo sam vrh svetovne umetnosti na področju lirike. Kot 73., 74. in 75. snopič je namreč v snežno beli zbirki izšla poezija Paula Valérya, Konstantyna Ildefonsa Galczyinskega in pesmi ene največjih pesnic našega stoletja Sylvie Plath.

Paula Valérya je v slovenščino prevedel Boris A. Novak, ki je napisal o njem tudi krajšo biografijo in bibliografijo ter seznam slovenskih prevodov tega francoskega ljubitelja natančnega verza in popolne poezije. Valéry je namreč znan kot zelo težko prevedljiv poet in na Slovenskem do sedaj še nismo imeli njegove zbirke.

Predvsem je težko prevajati Valérya zato, ker je združeval strogo rimo z modernističnimi metaforami, s katerimi pa se je Boris A. Novak uspešno spoprijel in končni rezultat je dober prevod Valéryjeve poezije v slovenščino.

Poljskega pesnika Konstantyna Ildefonsa Galczyinskega pa je poslovenil Lojze Krakar, biografijo o njem in seznam slovenskih prevodov Galczy-

inskih pesmi pa je za knjigo v zbirki Lirika prispeval Tone Pretnar. Pri nas tega pesnika, katerega pesmi so na Poljskem skorajda ponarodele, zelo malo poznamo, saj ga je prevajal le Pavček in še ta zelo malo in to pred mnogimi leti.

Knjigo poezije prekleto in tragične ameriške pesnice dvajsetega stoletja Sylvie Plath je prevedel Miha Avanzo, ki je prispeval tudi spremno besedo. Gre za pesnico, katero uvrščajo ob bok sami starogrški pesniki Sapfo in je na Slovenskem do nedavnega skorajda nismo poznali. Sicer pa jo je tudi svet spoznal šele po njeni tragični smrti, ko je izšla njena posmrtna zbirka Ariel. Plathova je imela nesrečno življenje, krhko zdravje in še bolj nesrečen in neuspešen zakon z nekim angleškim podpovprečnim pesnikom. Temu življenju je nekega dne napravila konec s plinom v kuhinji, potem ko je svojima otrokoma nesla h postelji zajtrk. Po smrti pa, jasno!, slava in neverjetno opevanje, kako velika pesnica, da Sylvia Plath je. Njena poezija je polna erotike in neprestanega občutka velike bližine smrti, s katero se je v bistvu celo življenje ukvarjala.

Zbirka Mladinske knjige Lirika je pomembna za Slovence, v kolikor najbolj trdovratnim vedno znova dokazuje, da se v slovenščino da prevesti še najtežje in slovenskemu jeziku najbolj oddaljene pesmi, ljubiteljem poezije pa vedno prinese nove biseri iz svetovne poezije.

J.P.

»Brda«, žal samo v italijanščini

V Gorici so pred nedavnim v avditoriju pred najvišjimi predstavniki goriške kulture in političnega življenja predstavili knjigo »Collio«, ki jo je izdala založba B V Editori iz Gorice s pomočjo in sodelovanjem Konzorcija za varstvo vin iz Brd.

Konzorcij za varstvo briških vin s kontroliranim poreklom je tako hotel izdati knjigo, s katero bi kar v najlepši luči predstavil svojo vina in briški vinorodni okoliš. Knjiga je res luksuzno izdana in neverjetno lepo natiskana. Grafična oblika in zelo lepe fotografije Massima Cargnola, Rinalda Gorinija in Gabrielle Manca so prava paša za oči. V knjigo je Gianfranco Tedeschi uvrstil še vrsto starih zemljevidov in starih fotografij, ki najlepše prikažejo navezanost briškega človeka na svojo zemljo, na trto in na svoja vina. V knjigo Brda so svoje prispevke dali še furlanski pisatelj Carlo Sgorlon, Celso Macor, Pierpaolo Dorsi, Mario Gregori in Gabriella Manca. Tako imamo v rokah zajetno knjigo velikega formata, ki je seveda namenjena petičnim zbiralcem lepih knjig in seveda tistim, ki bodo knjigo prejeli v dar, saj se takoj razume, da je Konzorcij za varstvo vin dal natisniti to knjigo predvsem zato, da bi imel na razpolago reprezentančno darilo za svoje kliente v Italiji.

Knjiga je tiskana samo v italijanščini in to je gotovo njena pomanjkljivost, kot je tudi velik minus zanj v tem, da premalo govori, skorajda ne omeni Slovencev, ki živijo v Brdih. Nikjer seveda tudi ni dvojezičnega poimenovanja sicer slovenskih krajev in tudi naša kultura je slabo zastopana. Človek ima ob tem neprijeten občutek, ki nas spremlja vedno, ko gledamo italijanske knjige o naših krajih, in mi v njih nismo niti omenjeni. Knjiga ima zelo visoko ceno 100 tisoč lir, a jih vse: vezava, tisk, fotografije in zbrani zgodovinski viri opravičujejo, saj bi o Brdih in Brichih zelo težko našli lepšo knjigo. Seveda to velja za italijanski del bralcev, ki s knjigo »Collio« o slovenskih Brdih na svoji zemlji spet nič ne zvejo, ali skraj.

J.P.

* * *

V Stari ogradi pri Banah se je v četrtek, 10. junija, zbrala množica učencev, staršev in šolnikov, domačinov in gostov, ki so sodelovali pri akciji za čiščenje kala. Sodelovala je tudi šola z italijanskim učnim jezikom Julius Kugy. Ravnateljica Fumo je predvsem poudarila, da pripomočke takšne akcije k sodelovanju med Slovenci in Italijani, člani banovskega kulturnega društva Grad pa so dejali, da moramo vsi skrbeti za okolje in da se z ovrednotenjem starega kraškega kala vzbuja tudi v nas, predvsem pa v najmlajših članih naše skupnosti, spoštovanje do naše kulturne dediščine.

22. mednarodno pisateljsko srečanje v Brezah na Koroškem

Evropa — v luči povezovanja in združevanja, pa tudi kot konglomerat številnih regionalnih tradicij — je kot generalna tema letošnjega 22. mednarodnega pisateljskega srečanja v Brezah-Fresachu — na Koroškem ponudila petdesetim pisateljem iz različnih dežel obilo gradiva za posamezna predavanja in diskusijske posrege.

Breze, pretežno protestantska, delno tudi katoliška vasica pri Beljaku visoko v koroških gorah, gosti že od leta 1972 enkrat na leto pisatelje iz obeh nekdanjih ideoloških blokov. Prireditelj je bila prvotno namenjena nekakšni duhovni koeksistenci, vendar se je postopoma razvila v zanimiv forum prizadevanj za novo Evropo združevanja na podlagi njene večsmernosti iz različnih regionalnih tradicij in avtohtonih narodnih kultur, pa tudi političnih prepričanj.

Po razpadu tako imenovanega realnega socializma in ob sedanjem iskanju nove, politično združene Evrope, je glas intelektualcev, mnenje pisateljev o stanju v različnih predelih starega kontinenta, ki skuša najti nov obraz, posebno aktualno.

Resnica o Evropi, ki so jo v Brezah drastično demonstriali pisatelji iz Avstrije, Nemčije, Slovenije, Madžarske, Poljske, Romunije, Francije, Luksemburga in Italije, zanj ni bila kaj prida laskava. Naslov uvodnega predavanja Györgyja Timarja se je glasil »Človeštvo v škripcih«. Madžarski

avtor je v svojih izjavah naslikal mračno, pesimistično podobo človeštva v večkratnem primežu, v ekonomski, kulturni in politični stiski ter etični krizi. Timar je opozoril, da ne more ostati pri sedanjih političnih barantanjih evropske dvanajsterice z ostalimi državami Evrope, posebno tistimi z vzhoda, ki lahko kaj hitro, gospodarsko, politično in duhovno izvotljene v desetletjih enoumja in dirigizma, pahnejo tudi bogati zahodni del Evrope v katastrofo, če ta ne bo preprečil gospodarskih in političnih zlomov na Vzhodu in kriz ter vojn, kot so na primer nastale na Balkanu.

Referat berlinskega pisatelja Armina Stolperja »V živalskem vrtu« je zrcalil iz vzhodnega zornega kota težave združene Nemčije, kot prihajajo do izraza ob negativnem odnosu javnosti do azilantov, beguncev in tujcev.

Na literarno — zgodovinsko oblikovan način je o tem problemu poročala Maria Kajtor iz Madžarske na primeru v Nemčiji živeče in v nemškem jeziku pišeče Turkinje Renan Demirkan in njenega romana »Čaj s tremi kockami sladkorja«. To delo je napisano v novem zornem kotu človeka-priseljenca, ki je s seboj na delo v Nemčijo in Evropo prinesel lastne tradicije, potem pa spoznal, da je postal »tujec« sredi kulturno drugače usmerjenega sveta.

O problemih drugačnosti in tujejezičnosti so razpravljali tudi drugi re-

ferenti. V Münchnu živeči rusko-židovski avtor Boris Chasánov je na poetičen, melanholičen način pripovedoval o svojih moskovskih mladih letih, o ruščini ter o nemščini kot jeziku vzhodnih Židov teh nekdanjih znanilcev nemške kulture v Vzhodni Evropi, ki sta jih strla Hitlerjev nacionalni socializem in Stalinov boljševizem. Poljak Januš Borysiak je v izčrpnem kulturno-zgodovinskem orisu prikazal tako imenovano poljsko drugačnost in njene dileme. V prispevku Horsta Drescherja iz Zgornje Lužice v Nemčiji so na ironično-sarkastičen način prišli do izraza predsodki »malega« človeka do tujcev in drugačnih ljudi. In končno je v zaključnem referatu Madžara Ambrusa Bora o »mejah, denarju, zvonovih« še enkrat na pesimističen način zvonilo tistim megalomanijam, ki pri skrbi za industrijski razcvet in zaščito monopolov pozabljajo na bistvene značilnosti evropskih fenomenov.

Na te so s svojimi posegi tudi opozarjali v Brezah številno navzoči slovenski avtorji. Poleg poročevalca so se srečanja med 20. in 23. majem udeležili še Žarko Petan, France Forstnerič, Jaro Dolar in France Filipič, s Koroškega sta prišla Andrej Kokot in Peter Kersche, z Dunaja pa Milena Merlak. Če se je letošnje srečanje v Brezah začelo ob iskanju skupnega evropskega imenovalca v soočanju z za svet neugodnim položajem, potem se je zaključilo ob apeli, da lahko evropska kultura raste le ob upoštevanju regionalnih drugačnosti in posameznih avtohtonih danosti. Nova Evropa bo poleg političnega, vojaškega in gospodarskega združevanja morala morda prvič v zgodovini na demokratičen način oblikovati pravo interkulturalnost malih in velikih tradicij in jezikov, iz katerih živi bistvo splošne evropske kulture.

Lev Detela

* * *

Nov volilni zakon

V poslanski zbornici se je začela razprava o novem volilnem redu za državnozborske volitve. O tem vprašanju je dolge mesece razpravljala posebna poslanska komisija. Z večino glasov so izglasovali predlog, po katerem bi za državnozborske volitve uveljavili tako imenovani uninominalni večinski sistem s korekturami, tako da bi 25 odstotkov poslancev izvolili s proporcionalnim sistemom. Ohranili pa bi en sam krog volitev.

Vlada ministrskega predsednika Ciampi se je obvezala, da bo naredila vse, kar je v njeni moči, da bi novi volilni zakon odobrili čimprej. To je tudi prvi pogoj za predčasni razpust parlamenta in razpis novih državnozborskih volitev.

Ob razstavi na Goriškem gradu

Svila je še vedno iskano in cenjeno blago

V Gorici bo v prostorih Pokrajinskega muzeja na goriškem gradu na ogled razstava o svili vse do konca letošnjega leta. Razstavi so organizatorji dali pomemben naslov: »Svetleča se nit-Proizvodnja svile in njena uporaba v modi v Gorici med leti 1725 in 1915.«

Goriška razstava je izredno dobro pripravljena in je razdeljena na dva dela. V prvem delu si lahko ogledamo predvsem stare stroje za obdelavo in predelavo svile, stare šivalne stroje in sploh vse, kar je služilo za predelavo te dragocene tkanine. Drugi del je seveda zanimivejši, ker je na njem prikazana dejanska uporaba svile, katero so uporabljali predvsem za izredno lepe mašne plašče in seveda za porajajočo se žensko modo, veliko pa je tudi raznih predmetov, ki so služili kot okrasni del pohištva in predvsem za osebno nego. Proizvodnja svile v Goriški pokrajini je bila namreč v osemnajstem in devetnajstem stoletju izredno razvita, zamrla je dejansko šele po prvi svetovni vojni in še takrat izredno počasi. Še naši

dedje so se spominjali sviloprejk in murvinih listov, ki so jih dajali tem živalicam, da so hitreje ustvarjale svelečo nit, ki je potem služila za izdelovanje dragocene tkanine. Proizvodnja svile je na Goriškem, kot tudi povsod po Evropi, zamrla predvsem zaradi razmaha industrije in trgovine. Na goriški razstavi svile lahko spoznamo svet, ki nam je danes tuj, nekoč pa je bil pomemben vir dohodka našim prednikom.

Razstavljeni eksponati na razstavi so skorajda vsi last goriškega Pokrajinskega muzeja, ki jih tako prvič pokaže publiki. Pred kratkim so nabavili veliko svilenih oblek iz neke privatne zbirke iz Trsta in te razstavljene obleke so tudi najlepši del razstave. Zanimivost razstave je tudi v tem, da lahko vidimo, kdaj in kako je prišla v naše kraje predvsem ženska moda. Na razstavi je namreč razstavljenih veliko takih oblek, ki bi jih ženske še danes rade nosile, a jih ne morejo, ker so preveč drage. Svila, ta svetla nit, je namreč še vedno iskano in cenjeno blago.

»V naravo veselo«

V parku Marijanišča na Opčinah je konec prejšnjega tedna potekalo prijetno srečanje »V naravo veselo«, ki ga je priredil Sklad Mitja Čuk. Otroci so se igrali, risali, nastopili pred mikrofonom in tekmovali. Ob vsem tem so se imenitno zabavali tudi njihovi starši.

Na sliki: (foto S. Ferrari) v parku Marijanišča je vladalo res sproščeno vzdušje

NAŠE SOŽALJE

Uredništvo in uprava Novega lista izrekata globoko občuteno sožalje g. Jožku Grudnu iz Saleža, občinskemu svetovalcu v Zgoniku ter odborniku Kraške gorske skupnosti ob smrti drage mame Ivanke.

Beri - širi
podpiraj
NOVI LIST

NOVICE

Na Dunaju je v teku konferenca Organizacije Združenih narodov, na kateri je v središču pozornosti vprašanje spoštovanja človekovih pravic po svetu. Že takoj na začetku pa se je nekaj hudo zapletlo, ker je Kitajska zahtevala, naj se prepreči nastop tibetanskega verskega voditelja in Nobelovega nagrajenca za mir Dalaj Lame. Na konferenci sodeluje kakih tisoč delegatov iz 183 držav.

* * *

Papež Janez Pavel II. je zaključil svoj večdnevni obisk v Španiji. V svojih nastopih je predvsem grajal današnje potrošništvo, ki da je vir zla na svetu.

* * *

Ministrstvo za finance je podaljšalo rok za oddajo davčnega obrazca 740, ki je bil letos še bolj zapleten kot prejšnja leta. Rok za oddajo prijave bo potekel 15. julija (namesto 30. junija), znesek pa bo treba vseeno plačati do 18. junija.

* * *

Slovenski predsednik Milan Kučan je opravil enodnevni obisk v Budimpešti. Z madžarskimi predstavniki se je pogovarjal predvsem o gospodarskih stikih in sodelovanju med obema državama in o položaju madžarske manjšine v Sloveniji in slovenske na Madžarskem.

tipo-lito
graphart

v novih prostorih

34138 trst
drevored g. d'annunzio 27/e
tel. 040/772151

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« -
Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954,
štev. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar,
Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago
Legiša (glavni in odgovorni urednik),
Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tav-
čar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst,
tel. 040/772151.

Janko Jež

Giani Stuparich

(16) *Ob stoletnici njegovega rojstva (1891-1991)*

Po koncu prve svetovne vojne in po zmagi Antante so sklicali v Parizu konferenco, na kateri naj bi preuredili Evropo. O vsem je odločal vrhovni svet, ki so ga sestavljali Wilson (ZDA), Lloyd George (Anglija), Clemenceau (Francija) in Orlando (Italija). Ti so za Antanto podpisali v bivši kraljevski palači v Versaillesu pogodbo, ki se imenuje **Versaillska pogodba**. Ta določa mirovne pogoje za Nemčijo. Dne 10. septembra 1919 je bil podpisan mir z Avstrijo v **Saint-Germainu**. Avstrija je priznala narodne države, ki so nastale na bivšem avstrijskem ozemlju. Italija je dobila Tirolsko do Brennerja, vzhodne dele Furlanije, Goriško, Trst in Istro. Ni dobila nobene kolonije, čeprav so ji kolonije bili obljubili. Zaradi tega je Italija vodila ves čas med prvo in drugo svetovno vojno sovražno politiko do antantnih sil. Po pogodbi v **Trianonu** (1920) je Ogrska odstopila kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev Hrvaško, Slavonijo, Prekmurje, jugovzhodni del Baranje, Bačko in del Banata.

Rapalska pogodba je 12. novembra 1920 uredila meje med Jugoslavijo in Italijo. Od slovenskega ozemlja je Italija dobila vse, kar je določal Londonski sporazum: Goriško, notranjski del Kranjske, Trst, Istro, Zadar in otoke Cres, Lošinj, Lastav in Pelagruž. Reka je postala svobodna in neodvisna država. Zaradi odpora italijanske javnosti jo je D'Annunzio zasedel z očitno podporo italijanske vojske. Zaradi protesta antantnih sil je Italija D'Annunzia z nastopom oboroženih sil prisilila k umiku in Rekočasno zasedla. Januarja 1924 sta se v Rimu sestala Mussolini in predsednik jugoslovanske vlade Pašić in podpisala pogodbo, s katero je SHS odstopila Reko Italiji.

Zanimiv je potek razgovorov glede Zadra. Jugoslovanski zunanji minister Trumbić je imel nalogo, da skrbi, da ne bi zaradi Zadra propadli napor za sklenitev pogodbe z Italijo. Italijanski zunanji minister Sforza pa je prejel enaka navodila; ni več popuščal, zato si je Italija zagotovila Zader s Kornatskim otočjem. S tem se je polastila odskočne deske za morebitni kasnejši vdor v Dalmacijo. Na mirovni konferenci v Parizu si je namreč na vse kriplje prizadevala, da bi ji priznali pravico do Istre in Dalmacije. V ta namen je predložila antantnim delegacijam kakih tri tisoč publikacij, ki naj bi dokazovale italijanstvo obeh dežel. Voditelji slovenske in hrvaške delegacije pa so lahko

v največji naglici sestavili dobro utemeljeno in prepričljivo »Spomenico istrskih Jugoslovancev«, ki je obsegala komaj 24 strani.

Takoj po izbruhu prve svetovne vojne so odšli iz Avstro-Ogrske v tujino naslednji slovenski in hrvaški prvaki, da bi branili narodne koristi Slovenskega Primorja, Istre in Dalmacije: dr. Gustav Gregorin iz Trsta, dr. Bogumil Vošnjak iz Gorice, dr. Drago Marušič iz Gorice, dr. Dinko Trinajstić iz Pazina, dr. Ante Mandić iz Opatije, Milan Marjanovič iz Kastva, dr. Josip Jedlovski iz Trsta, Franjo Supilo z Reke in dr. Ante Trumbić iz Splita.

Dr. Marušiču in dr. Vošnjaku pa je bilo usojeno, da sta med drugo svetovno vojno lahko spet v emigraciji zastopala Slovence in Hrvate, tokrat v popolnoma drugačnih okoliščinah in seveda tudi s popolnoma drugačnim uspehom. Dr. Vošnjak je deloval v glavnem v Rimu, kjer sem ga spoznal. Uvajal me je v politično delo in bodril pri prizadevanju, da bi tudi jaz lahko koristil naši skupni stvari. Prav tako sem v Rimu spoznal dr. Milka Brezigarja, rojenega na Goriškem, a živečega v Ljubljani, kjer je veljal za gospodarstvenika in solastnika ljubljanskega dnevnika »Jutro«.

Zasedba Trsta, Gorice in Istre naj bi po mnenju nekaterih nacionalistično usmerjenih zgodovinarjev, predvsem pa za A. Tamara, pomenila konec zedinjevalnih prizadevanj, pravzaprav naj bi šlo za uspešno dobojevano tretjo vojno za zedinjenje Italije. Dosledni mazzinijevci so bili zelo kritično razpoloženi glede te tretje zedinjevalne faze, češ da se je prestopila meja, ki je že vodila v neizbežen spopad s slovanskim svetom. Tudi Stuparich je bil Mazzinijev somišljenik in socialistično navdahnjen. Zadovoljen je bil z zaključki Rapalske pogodbe glede razmejitve s Slovenijo oziroma z Jugoslavijo. Bal se je le, da bi to pomenilo za Slovence in Hrvate preveliko ponižanje. To bi jih moglo privedi do gojenja iredentizma, kar se je dejansko zgodilo. Intelektualna pa tudi delavska mladina je v velikem številu zapustila svoje rodne kraje ter v Ljubljani in Zagrebu dobila zatočišče, študirala ali se zaposlila in čakala na nastop novih Vidovih zarij, znanilk boja za osvoboditev oropanih rojstnih krajev in za zedinjenje z matično domovino. Z drugo svetovno vojno je ta mladina dobila popolno zadoščenje. Z orožjem je pridobila pravico, da osvobodi Primorsko in Istro. Napovedi mazzinijevcev, da bo Italija s prekoračitvijo Soče po prvi svetovni vojni zašla z imperialističnimi skominami v skrajno nevarno avanturo, so se uresničile. Izgubila je s prvo svetovno vojno pridobljeno ozemlje, ki ji pa ni pritikalo ne po božjem ne po človeškem pravu, ker je bilo večinoma slovensko in hrvaško.

(konec prihodnjič)